

ПРОБЛЕМА ПОЛІТИЧНОЇ ОСВІТИ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

У статті аналізується проблема політичної освіти української молоді, оскільки особистість, яка буде сприяти формуванню нового типу громадянина повинна бути не лише гармонійно розвиненою, а особистістю, що в змозі визначати власну долю усвідомлено і самотійно. Для цього громадянин повинен мати відповідні знання, уміння, бути активним та інформованим, приймати самотійно відповідальні рішення.

Ключові слова: політична освіта, соціалізація особистості, виховання молоді, молодіжне самоврядування.

Як свідчать дослідження, сучасна політична культура українців характеризується браком знань про власні права й відповідальність за їх дотримання, слабким інтересом до участі у громадських справах і розв'язанні суспільних проблем, відстороненим ставленням до ухвалення суспільних рішень.

Політика, політична діяльність людей, їх взаємодія між собою, політичні ідеї й інститути є невід'ємною складовою сучасного громадського життя. Ефективність і результативність самореалізації особистості великою мірою бувають обумовлені її політичною освіченістю. Політична освіта – це надання людям знань про їхні права і свободи, способи й механізми їх здійснення і захисту, про влаштування суспільства й інститутів публічного урядування, процедури їхнього функціонування і способи впливу на них, це формування вміння і бажання людей ідентифікувати громадські інтереси й домагатися їх задоволення.

У зв'язку з цим в останні роки перед українським суспільством особливої актуальності набуває проблема політичної освіти. В умовах політичної модернізації важливо освоювати політичний досвід демократичних держав, досліджувати особливості функціонування політичних систем, засобів впливу на них і адаптувати цей досвід у сучасне політичне життя України. Для забезпечення стійкого переходу до нового суспільного порядку, нового характеру взаємовідносин держави і громадянина необхідно, використовуючи засоби освіти, прищеплювати молодому поколінню повагу до державних символів своєї вітчизни, давати йому міцні знання з історії України, знайомити з принципами сучасного ефективного державного управління, сутністю політичної влади і політичних режимів, виборчих і партійних систем тощо.

Метою політичної освіти молоді є формування й поширення знань про те, що є спільним для усіх членів суспільства у їх розумінні справедливості, порядку, свободи, рівності, участі тощо. Політична освіта має виконувати функцію трансляції новим поколінням оптимальних способів суспільної взаємодії, використовуючи світові здобутки та зберігаючи автентичні традиції української культури. Важливим завданням політичної освіти є підвищення громадянської компетентності і відповідальності молоді. Використовуючи різні форми політосвіти (урок, дискусія тощо), слід культивувати фундаментальні цінності й принципи демократії, мотивувати до участі у розв'язанні значущих суспільно-політичних проблем. Завдяки засобам масової

інформації молодь стає свідком дебатів з різних суспільно-політичних проблем, вироблення способів вирішення конфліктів.

Так, не можна не погодитися з думкою багатьох науковців, які вважають, що політична освіта є суттєвим чинником політичної соціалізації особистості. Так, С. Рябов виділяє такі вікові етапи політичної освіти: дошкільне виховання, шкільна освіта, вища і професійна освіта, освіта дорослих [5].

Треба зазначити, що для молоді, як окремої соціальної спільноти, що існує в контексті даного суспільства, характерні власні політико-культурні особливості:

– неостаточна сформованість політичних поглядів, орієнтацій, настанов, цінностей та інших елементів політичної свідомості та, відповідно, політичної культури. Це, з одного боку, стає причиною мінливості та непередбачуваності політичної поведінки молодих людей, невисокої політичної заангажованості представників даної соціальної групи. Водночас неостаточна сформованість поглядів молоді робить її відкритою для зовнішніх впливів, зокрема їх глобалізації;

– схильність до радикальної або девіантної політичної поведінки, причинами чого переважно є заперечення молодим поколінням устоїв попередніх поколінь. Так, Т. Хірші зазначав, що проблема полягає у тому, чи вірять молоді люди у цінності, прийняті суспільством (наприклад, у правильність законів), чи прагнуть вони до успішного навчання, участі у громадському житті, чи прихильні вони до батьків, школи та однолітків. На його думку, чим сильніші ці фактори, тим менша імовірність, що молоді люди робитимуть девіантні вчинки. Іншої точки зору з цього приводу дотримувався Д. Мід, який вважав: конфлікт полягає в тому, що індустріальне суспільство зникає, отже досвід старшого покоління виявляється непотрібним ;

– прагнення до змін та активне реагування на нові «вісі» або організуючі чинники суспільства: інформацію та знання, комп'ютеризацію або засоби масової комунікації. Цю особливість визначали теоретики постмодерного та постіндустріального суспільства Д. Белл, Ж.-Ф. Ліотар, Ж. Бодріяр. Молодь відмежовується від архаїчних, неприйнятних за цих умов форм і створює «локальний світ майбутнього», який цілком відповідає реаліям, але вже завтрашнього дня;

– схильність до максималізму, емоційності та ірраціональності у поглядах і поведінці, що також є причиною непередбачуваності політичної поведінки молодих людей у більшості випадків. Це, з одного боку, дає переваги молоді в опануванні найновіших науково-технічних досягнень (чимало молодих людей проводять час «сидячи в Інтернеті» цілими днями). Проте такі особливості, окрема схильність до ірраціональності та максималізму, можуть слугувати й на користь маніпулятивним впливам певних політичних сил (націоналістичних, антиглобалістських рухів, релігійних сект тощо) радикального спрямування. У такому разі конструктивні потенції молоді можуть перетворитися на деструктивні й зрештою призвести до шкідливих наслідків [3, с. 463–470].

Г. Гайс зазначає, що існує три засади, на які необхідно спиратися в політичній освіті молоді.

По-перше, це заборона вимог у політичній освіті. Тобто заборона нав'язувати свою думку, оскільки в політичній освіті йдеться про формування думки, про формування волі. І ця думка не може нав'язуватися тими, хто навчає. Отже, заборона нав'язування власної думки – це важлива перша засада.

Друга засада – це принцип плюралізму. Він означає, що ті обставини, які для суспільства в політиці мають суперечливий характер, також представлялися в такому суперечливому характері і відповідно до цього обговорювалися, при-наймні, в головних аспектах, адже політична освіта – це створення думки, а не індокриніяція.

Третій принцип – самовизначена активізація. Політична освіта має лише те призначення, щоб передавати знання, прищеплюючи водночас орієнтацію на дії. Таким чином, кожна людина повинна аналізувати свої власні інтереси і шукати засоби щодо вчинення впливу у душі власних інтересів на наявну політичну ситуацію [4, с. 30].

Сучасна політична освіта має здійснюватися як органічне поєднання індивідуальної та групової роботи, лекційного монологу та інтерактивних методів, залучення юнацтва до участі в дослідницьких проектах, конференціях, публічному обговоренні актуальних проблем, у тому числі в пресі. Для студентської молоді потужним засобом тут може слугувати молодіжне самоврядування. Головним у ньому має бути не лише набуття навичок обирати своїх представників, а й прищеплення потреби бути представленим, культивування демократичної вартості представництва.

Це важливо, оскільки демократичне суспільство перебуває у невпинному пошуку ефективного утримування рівноваги між дотриманням імперативів, генерованих інституціями політичної системи, та їх конструктивною критикою

й оновленням. Політична освіта, виходячи з цих принципів, має прищеплювати навички поведінки в умовах сучасної держави, дотримання її законів. Зміст занять з політичної освіти має бути побудований з урахуванням необхідності підвищення рівня відповідальності молодих громадян та їх вимогливості, очікування відповідальності від політиків. Політична активність і участь молоді у розв'язанні суспільних рішень та їх реалізації є, зрештою, очікуваним результатом політичної освіти [2, с. 22].

Підбиваючи підсумки, необхідно зробити загальний висновок: політична освіта є одним з найважливіших ендогенних чинників політичного процесу, який впливає на стабільність, ефективність і перспективи подальшого розвитку системи. Цей висновок ґрунтується на тому, що політичний світ в його просторово-динамічних характеристиках і "людина політична" становлять єдиний комплекс, і саме політична освіта покликана удосконалювати і гармонізувати їх взаємодію.

Крім цього, слід відзначити, що проблеми політичної освіти в Україні вимагають подальшого ґрунтовного вивчення. Зокрема особливої уваги потребує питання включення політичних знань в освітні програми, розробки дидактики політосвіти, яка б відповідала перехідному періоду суспільства, сприяла формуванню знань і громадянських навичок, які відповідають змістові сучасних процесів в Україні і світі.

Список використаної літератури:

1. Бебик В. Політологія: теорія, методологія, практика: Підручник / В. Бебик. – К.: МАУП, 2002. – 349 с.

2. Жадан І. Політична культура та проблеми громадянської освіти в Україні / І. Жадан, С. Кисельов, О. Кисельова, С. Рябов. – К., 2004. – 321 с.

3. Морозова О. Особливості політичної культури молоді / О.Морозова // Вісник ДНУ. Сер. «Філософія. Соціологія. Політологія». – 2007. – Вип. 17. – С. 463-470.

4. Політична освіта в Україні: проблеми та перспективи розвитку // Парламент. – 2005. – № 6. – С. 27–33.

5. Рябов С. Політична освіта в Україні. Проблеми та перспективи. До обґрунтування концепції політичної освіти в Україні. Лабораторія законодавчих ініціатив // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.parliament.org.ua/index.php?action=publication&id=8&arid=1079&iarid=651&as=2>

Lemnytska A.

THE PROBLEM OF POLITICAL EDUCATION OF YOUTH IN UKRAINE

The article analyzes the problem of political education of Ukrainian youth, since a person who will contribute to the formation of a new type of citizen should be not only harmoniously developed, but also a person who is able to determine his or her own destiny consciously and independently. To do this, the citizen must have the appropriate knowledge, skills, be active and informed, make decisions that are self-sufficient.

Key words: political education, socialization of the person, education of youth, youth self-government.

Ушакова І.

ПОНЯТТЯ ПОЛІТИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ

У даній статті аналізується сутність поняття «політичні технології», висвітлюється історія розвитку поняття політичних технологій, виокремлюються основні причини виникнення явища політичних технологій, розглядаються їх основні класифікації.

Ключові слова: політичні технології, політичний менеджмент, політичний маркетинг.

Актуальність теми дослідження обумовлена недостатнім рівнем дослідження теоретико-методологічних основ поняття «політичні технології» дослідниками політичної думки. Складність аналізу цієї проблематики визначається відсутністю у вітчизняній політичній науці ґрунтовних політичних досліджень, що присвячуються даному питанню.

Аналіз попередніх доробок. Дослідження проблеми соціальних і політичних технологій у сучасній українській та російській політології здійснили: Д.І. Видрін, В.М. Бебик, В.Г. Воронкова, В.С. Дудченко, К.С. Гаджиєв, Л.Я. Дятченко.

Мета статті полягає в тому, щоб охарактеризувати основні наукові підходи до розуміння поняття «політичні технології» й висвітлити основні види політичних технологій.